

La Fatarella, com a exemple

Van caldre moltes paraules i cercar alguns equilibris per superar el trauma dels Fets, però és així com les nacions i els pobles avancen

Amb aquest mateix model es podria plantejar resoldre, o si més no apaivagar, la relació entre Catalunya i el Govern d'Espanya

JOSEP GIRONÈS
Escriptor

Al llarg de molts anys, les pàgines d'aquest diari i els seus lectors han estat testimonis d'una reivindicació ben justificada: l'honorabilitat de les persones assassinades pels anarquistes durant els Fets de la Fatarella del gener de 1937. Certament, van ser molts anys de treball i de lluita esmerçats en informar una comunitat que fins aleshores tenia els Fets com un esdeveniment del qual calia no parlar, per tal de no remoure records dolorosos o, simplement, evitar conèixer la realitat històrica.

Durant massa dècades, a la Fatarella, quan s'intentava parlar dels Fets, hi havia posicions contraposades. La primera era la dels familiars de les víctimes, que patien en silenci l'absència dels seus, alhora que evitaven parlar d'un tema que havia estat sagrant i dolorós. Després hi havia qui fins i tot justificava els esdeveniments amb l'argument: «Si els havien mort, era per alguna raó», i encara hi havia un ampli grup que volien fer veure que res important no havia passat. També calia considerar la poca informació que coneixíem sobre el tema, un dèficit que se sumava a la desinformació exercida durant la foscor franquista, que arribà a considerar els Fets com una simple baralla entre pagesos.

Per sort, a poc a poc la informació va guanyar la partida a la ignorància, quan historiadors reputats certificaren la realitat esdevinguda. A més, la valentia d'alguns descendents de les víctimes, que van fer el cor fort per lluitar pel bon nom dels seus avantpassats, fou cabdal per començar una iniciativa que aviat agafà cos. I a tot plegat s'hi sumaren les autoritats municipals i altres de foranes que, amb seny i coratge, organitzaren un acte

que va acabar per sempre amb les interpretacions errònies, alhora que situava en el lloc de benmereixença històrica que els pertany les víctimes dels Fets.

I així va ser com la Fatarella va poder superar el trauma dels Fets, assimilar-los des del punt de vista històric i digerir-los emocionalment. És cert que van caldre moltes paraules i cercar alguns equilibris, però és d'aquesta forma com les nacions i els pobles avancen.

Per si hi ha algú que encara pensi que els Fets de la Fatarella van ser un esdeveniment aïllat, cal recordar que foren una mena de preludi dels Fets de Maig, a partir dels quals la Generalitat de Catalunya expulsà del Govern la CNT, la qual cosa constitueix un exemple de com el que passa en un poble qualsevol pot condicionar la resta de la nació.

Ara per ara i quan acabem de celebrar una nova commemoració dels Fets, cal pensar que hem arribat fins aquí a partir del diàleg i dels acords, que són la base sobre la qual avancen les societats civilitzades. Amb aquest mateix model es podria plantejar resoldre, o si més no apaivagar, la situació existent entre Catalunya i el Govern d'Espanya, per tal de convergir en acords que beneficiïn les respectives institucions i la ciutadania que representen.

Inicialment, caldria posar sobre la taula els greuges que per part catalana s'han patit al llarg dels anys, sobretot en l'àmbit

cultural i econòmic, i també darrerament en l'àmbit judicial, amb tot un seguit d'actuacions que semblen més pròpies d'una metròpoli amb una colònia que no pas d'un estat amb una part del seu territori. Lògicament, per part de l'Estat es voldrà destacar que des de Catalunya s'han intentat saltar lleis i disposicions, per molt que algunes de les quals semblen expressament creades per anar en contra de les apetències dels catalans.

Quan tot plegat s'hagi exposat serà el moment de treballar per arribar a acords que tinguin en compte dues realitats que s'han d'assumir: les de l'Estat i les de Catalunya. Aleshores serà el moment dels polítics que tinguin sentit d'estat, dels qui deixin de banda solucions de curta volada per treballar per resultats que no s'alterin a llarg termini. No serà fàcil, perquè tindran en contra tota la multitud de persones que, a base de fomentar les topades amb Catalunya, han pogut continuar amb el seu sistema de vida que té com a base els desequilibris territorials i la desigualtat entre persones.

Estiguem atents, perquè els acords es poden encabir perfectament en l'actual Constitució, per molt que hi hagi en contra partits polítics, grups i persones que es declaren constitucionalistes, això sí, sense que el seu discurs vagi més enllà d'anomenar l'article cent cinquanta-cinc. Veurem.